

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többesbörli hirdetésnél olcsóbb. Nyitótér sorra 25 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések Bittermann Nándor nyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Közéletünk tényezői.

I.

özéletünk legjelentékenyebb tényezői sorában kitünő helyet foglal el az országban általában, és Bács megyében különösen: a kath. klerus. Iskola, jótékonyosság, kultúra, községi, városi és megyei közélet: soraikban találja leglelkesebb, legbuzgóbb s legavatottabb harcosait.

A megyei kath. klerus közéleti tevékenysége első sorban az elemi iskolaügy lelkes felkarolásában áll; iskoláink legnagyobb része felekezeti, s ott mint iskolaszéki elnökök és igazgatók, áldásos és közelismerést kivívott tevékenységet fejtenek ki. A vallásos-erkölcsös nevelés, a műveltség és magyar nyelv terjesztése bennök lelkes apostolokat tisztel. Ez irányú tevékenységükben buzgó felkarolást tapasztalnak a megyétől és annak irányadó köreitől; köztük e tekintetben az entente cordiale, a szívélyes egyetértés, a lehető legteljesebb. E jelenleg mindenestre örvendetes.

A kereszténység tövéből fakadt és az igazi felebaráti szeretetből eredő és a pogányság előtt teljesen ismeretlen jótékonyosság, érdemek koszorújának második szép virágát képezi. Halhatatlan nevű főpásztorunktól kezdve egészen le a legszerényebb jövedelmű káplánig, mindenikök tőle telhetőleg, hol jótékony intézetek felállítása, hol jótékony egyletek alkotása és támogatása, hol az egyes szerencsétlenek könyveinek letétele által szereznek gyakorlatilag érvényt azon elvnek hogy: Beatius est dare quam accipere. Örömmel mondhatom, hogy a bács megyei kath. klerus soraiban egy sincs, — legalább hiszem, hogy nem csalatkozom és a közélet tényei e tekintetben sohasem fognak megcáfolni — a ki akár a társas életben, akár a politikában oly elveknek és meggyőződésnek adna nyilvános kifejezést, a mely ellenkezne hitünk sarkalatos, és semmi kivételt meg nem tűrő tanával, a felebaráti szeretettel. A felebaráti szeretetnek a szegények iránt jótékonyosságban, az üldözöttek iránt védelemben nyilatkozó lélekemelő és megható tényei képezik a megyei kath. klerus érdemeinek második, általánosan elismert és méltányolt díszét, virágát.

A társadalmi életben a műveltségnek, korszerű haladásnak és szabadelvű gondolkodásnak, a magyaros szellemnek érdemes képviselői. Egyleti élet, kulturális törekvések a megye községekben és városaiban bennök találják buzgó harcosait; a megyei társas élet örvendetes magyarosodásában nekik is kiváló érdemek van. Hány községből hozhatnék itt fel saját tapasztalásomon alapuló örvendetes bizonyítékokat?!

A mi a közéletben a községi, városi és megyei közgyűlésekben, valamint általában a megyei és országos politikában tanusított magatartásukat illeti, itt is ott is lelkes és mégis mérsékelt, hazafias és mégis vallásos, buzgó és mégis óvatos szereplésök kiváló elismerést érdemel. Soha sem áldozták fel vallásosságuknak hazafiaságukat, sem hazafiaságuknak vallásos meggyőződésüket; lelkesedések soha sem ragadta meg gondatlanságokra, társadalmi előnyeik kockáztatására, de társadalmi előnyeik megőrzésének sem áldozták fel lelkesedésüket. Szóval a medium tenuere beati gyakorlati célhoz vezető álláspontjára helyezkedtek és azt körültekintő higgadsággal folyton-folyva érvényesítik. A küszöbön levő politikai akció alkalmával, elfoglalt álláspontjukhoz híven, a megyei közérzülettel megegyező liberális, szabadelvű zászló köré sorakoznak; lesz talán egy vagy két kivétel, a mint mindig volt is — de az nem irányadó. Bár máskor e tünet teljesen szó nélkül volna hagyható, most egy megjegyzést kell hozzá fűznöm: a katho-

kus klerus hatalmi állása, társadalmi előnye, Tisza Kálmán alatt, szóval talán egy-egy felhevült vita folyamában, érintetni fog — de megingattatni, megdöntetni soha. E szomorú szerepre Magyarországon csak egy katolikus miniszterium foghat vállalkozni, és minél ártatlanabbnak látszik, annál veszelmesebb ellenséggé fogja magát kinőni! Emlékezzünk csak a katolikus autonómiai országos gyűlésre! Sapienti pauca. — Hogy a szélsőbaltól, Szent Péter ez elvi lepedőjétől, mit várhat a kath. klerus, sejtetik az e párt kebelében duló viszályok, melyek végét nem rég a kath. elv szempontjából az országgyűlés színe előtt kifejtett s azon pártához tartozó kath. papképviselő kesergő nyilvános felszólalása eléggé dokumentálja. Különb: mitte sapientem et nihil ei dixeris!

A magyar klerus szabadelvű gondolkodás módja, a korszerű haladás iránti fogékonysága, mérsékelt, higgadt és minden túlzástól és szenvedélyességtől távol álló megfontolt közéleti tevékenysége, a magyar klerust előnyösen megkülönbözteti egyik másik európai nemzet papságának eljárás módjától. Nálunk haza és egyház kulturharcos ellentétben nem áll, sőt a hazának leglelkesebb támaszai közt első sorban találjuk a magyar klerust. E dicséret nem kisebbitése a más felekezetű papság hazafias érdemeinek, kiket legalább Bács megyében szintén a legteljesebb elismerés illet meg, — de közéleti állásuk méltatását ezuttal nem kísérem meg: mert most kizárólag a megyei katolikus papságról, elvtársaimról akartam, a megyei közhangulat hatása alatt, egy pár szót szólni.

A megyei katolikus klerus érdemeiről, a megye és klerus szívélyes közreműködéséről, összeműködéséről minden szónál ekesebben beszél a közélet. A megyei közigazgatási bizottságnak csak tíz tagja van s azok közt is kettő kath. pap! De elég erről! Vegyék szívesen egy öket ismerő, működésüket érdeklődő figyelemmel kísérő, velök közreműködő elvtársuk e nyilvános méltatását: Honorem cui honorem!

Budapest, március 12-én.

Színházunk ügye.

Jelenleg színházi részvénytársaságunknak kerek 29,000 frt adóssága van; nem számítva hogy az építészek még 4500 frtot követelnek. Befizetett részvénytőkéje 32,000 frt. A részvénytársaságra nehéz adósság törlesztések várnak; bevételei csekélyek, olyannyira, hogy azoknak inkább apadásá mint növekedése remélhető a legközelebbi jövőben. Hogy csak egy példát mondjunk, az Elefánt szállóházért maga a mostani birtokban levő bérlő, ki eddig 1600 frtot fizetett, megkínálásra még 1200 frtot sem hajlandó adni.

Szóval a részvénytársaság igen rosszul áll Ezen helyzetben nem marad egyéb hátra, mint a színház átvételével a várost kínálni meg, azt a várost, mely a színházat előbb-utóbb ugyanis hivatva lesz birtokba fogadni.

Szerény nézetünk szerint helyesen cselekedett az igazgatóság, midőn ezen kényszer helyzetet a 2-iki közgyűlésen nyíltan feltárta; de viszont nem helyesen tette, hogy az átadási módzatot a részvényesekkel lithographia útján előlegesen nem közölte azért, hogy minden körülményt megfontolva, nézeteiket indokoltan nyilváníthatták volna. Mert azt csak meg fogja engedni a t. igazgatóság, hogy egy 64,000 frtos objektum részvényesének, a közös tárgy elidegenítéséhez hevenyészve hozzá szólni, helyesen nem lehet.

Tény tehát az, hogy a részvénytársaság kedvezőtlen helyzetben van; se színháza, se vendéglője a mostani karban nem hajt kellő jövedelmet, nem képes adósságaiból kibontakozni. Új beruházásokra, a vendéglő versenyképessé tételére se pénze, se reális hipotékája nincsen. Tehát — magyarul szólva — az a jelszó: Adjuk el a színházat addig, míg dobra nem kerül.

A színházi részvények, habár ötven forint

névértékkel vannak jegyezve, tényleg nem érnek semmit. Mert minden értékpapír csak annyit ér, a mennyit adnak érte.

Miután tehát úgy állunk, hogy a részvények jelenleg semmit sem érnek, minthogy értékük semmit kapni nem lehet; mert továbbá értékük emelésére befektethető tőkénk nincsen s nem is lesz: kötelességünk mindazoknak, a kik a színházban kulturális intézményt kontempláltak akkor, midőn részvényeinket aláírtuk, legalább ezt a valóban elért közművelődési jelentőségét megmenteni és biztosítani.

Komoly ember a színház jelenlegi pénzhelyzetében nemcsak hogy osztalékot nem várhat, de sőt részvényeinek névértékét sem tekintetheti visszakaphatóknak.

Nincs tehát más hátra, mint lovagiasan megalkudni a helyzet okozta kényszerrel és megmenteni azt, a minek megteremtésére mi részvényesek vállalkoztunk, a színháznak közművelődési jövőjét. Ezt pedig csak úgy érjük el, ha **részvényeinket a városnak odajándékozunk.**

Az igazgatóság átadási javaslata ellenben szösz szerint így hangzik:

„Megbízatusunk folytán van szerencsénk pénzügyi javaslatunkat — melynek alapján Zombor szab. kir. városa a színházat, a vendéglőt és az egész leltározott vagyont előnyös és kedvező módon tulajdonába átvehetné; a következőkben előterjeszteni.

Az alább részletezett mérleg-számla tanúságaként, átvénné Zombor szab. kir. városa a színházat, a vendéglőt és a színházi leltározott vagyont — melyeknek értéke a színház részvénytársaságnak alatti mérleg- és vagyonkimutatása szerint o. é. 64,723 frt 54 krt tesz ki; — o. é. 60,161 frt 45 kr. és így eme művelésnél 4562 frt 09 krnyi cselekvő felesleg mutatkoznék a város javára.

A városra nézve pedig legelőnyösebb volna, ha az eddigi évenkénti o. é. 1000 frnyi részlet o. é. 2316 frt 50 kr. összegre felemeltetnék s a részvénytársaságot szenvedőleg megillető o. é. 29000 frt tartozás egy az osztrák-magyar banknál 6 $\frac{1}{4}$ % mellett felveendő és 1812 frt 50 krral törlesztendő kölcsönből fedeztetnék. Ez által nemcsak oszt ért 151 forint 60 krajcár kamatokbani megtakarítás éretik el, hanem az egész tartozás 38 $\frac{1}{2}$ év alatt kifizetve volna, azonkívül a másol szintén veszteség- és nyereség számla szerint még egy évenkénti o. é. 2000 frt felesleg is eléretnék, mely a jelenlegi részvénytőke visszafizetésére fordítandó lenne.

A részvénytőke visszafizetése törlesztés útján 15 év alatt évenként 40 részvénynek kisorsolásával volna eszközölendő.

Ha eme javaslatunk elfogadva és fogantositva leend, úgy a részvényesek 15 év alatt teljesen kifizetve, a város pedig 38 $\frac{1}{2}$ évi időszak múltán egy színháznak birtokába jut, melynek mai értéke 64,723 frt 54 krt képez.

A fentebbi megszerzési módzatot a számla mutatja:

Veszteség: Adó 224 frt, biztosítás 450 frt, színházmester 280 frt, a 29000 frt tartozás tőketörlesztése 6 $\frac{1}{4}$ %-al 1812 frt 50 kr, előreláthatatlan kiadások 150 frt, a beváltandó évi 40 részvény ára 2000 frt. Összeg: 4916 frt 50 kr.

Nyereség: Az Elefánt vendéglőért házbér 1600 frt, színházi jövedelem 1000 frt, a város által évenként kifizetendő deficit 2316 frt 50 kr. Összeg: 4916 frt 50 kr.

De ne rekrimináljunk, hanem számoljunk. A színháznak állandó, örökös kiadásai, melyek városi kezelésben csak nöhetnek, de nem fogyhatnak, a következők: adó 224 frt, biztosítási díjak 450 frt, színházmesterfizetése 280 frt, 1% kopás, mint beruházási tőke (reparacio) 600 frt, gondnok tiszteletdíja 100 frt, előreláthatatlan kiadások 150 frt. Évi biztos kiadás 1804 frt, vagyis kereken 1800 frt.

Tekintve már most azt, hogy a város, mint erkölcsi testület, a színészekről jövőben nemcsak hogy bért nem szedhet; tekintve, hogy más, különb városok, pl. Szabadka, Miskolc,

Arad stb. még szubvencionálják szintársulataikat, nemhogy nyerészkednének rajuk, és így Zombor vagy sohase fog kapni jó társulatot, vagy áldozatokat hozni lesz kénytelen legalább a bér elengedésével: mindenki beláthatja, hogy színházunk jövedelmezőségéről beszélni, vagy jámbor fikció, vagy a város beugratására számított önhasznu cselekedés.

Nem fog biz ott a színház hozni egy árva fityinget se soha, ha városi kezelésbe kerül; hanem igenis hárit a városra biztos 1800 frt évi kiadást, ha nem többet.

Ezenkívül 38¹/₂ éven át az átveendő 29000 frt adósságnak törlesztésére kell évenként 1812 frt 50 kr.; a részvénytőke beváltására pedig kell 15 éven át évenként 2000 frt.

Tehát a város attól a pillanattól kezdve, melyben átveszi a színházat, fizetni fog az első 15 éven át évenként 5612 frt 50 kr., összesen 64197 frt 50 krt. Azontúl a 38¹/₂ évi törlesztési idő lejártáig, vagyis még 23¹/₂ évig évenként 3800 frtot, összesen 89300 frtot. És csak azután marad neki a színház, évi 1800 frtos örökös kiadásaival, tulajdona.

Levonható és levonandó lesz ezen kiadásokból az Elefánt jövedelme, melyet ma, ahogy áll, 1000 frtra sem lehet reálisan preliminálni. De még ha ennyi lesz is, a főntébbi évi teherösszegek 1000 frt levonásával mind állanak.

Igaz, hogy az Elefánt többet is hozhat ha kiépitik; de az kérdéses, vajjon a beépítendő tőke törlesztési részleteit eléri s fődözi-e a remélt magasabb haszonbér? E kérdésre pedig ma csak jósek felelhetnek úgy, hogy számadásba vehető legyen.

Tehát a város az átvétel napjától számítandó 38¹/₂ év lejártáig kifizet összesen színházért 153,497 frt 50 krt; mely összegből az Elefánt haszonbérére levonandó.

Mutasson már most valaki ilyen szegény várost, mely egy ekkorai színházért olyan rövid idő alatt 153,497 frt 50 krt kifizetne.

Tegye mindenki a kezét szívére s mondja meg, lehet-e, szabad-e a város atyáinak ekkora terhet háritani a lakosságra?

Ne mondja senki, hogy mi kalmár szellemben gondolkozunk és a színművészet jelentősége iránt kicsinylőleg szólunk. Nem és százszor nem! Hanem azt ezennel is hangsúlyozzuk, hogy első az egyetemleg szükséges, aztán a hasznos és kellemes.

Mig népoktatásunk és közegészségügyünk számos kérdése megoldatlanok, addig akármennyire szeretnők is, ezen célra a várost megterhelhetők nem tartjuk.

Gondoljunk csak vissza, uraim, miért csináltatta ezt a színházat egy részvénytársaság és mért nem mindjárt a város?

Azert, mert a fő részvényesek, mint egyuttal a város legmódosabb polgárai s nagyrészt városatyák, belátták, hogy a város anyagilag ily teher elfogadására szegény; azért, mert tudták, hogy egyesek kulturális érteke és áldozatkészsége, a szegényebb és a színészetben élet-szükségletet nem érző osztály megterhelése nélkül is megteremtheti azt magának; végül azért, mert tudták, hogy a városnak számtalan más, anyagilag fontosabb és sürgősebb alkotásai lesznek, melyek az adózó polgárság vállaira amugy is nehezédeni fognak.

Már pedig ezek az okok, ezek az alkotni valók most is főállanak; se iskolánk, se kaszárnyánk, se rendes csatornázásunk nincs ma sem; azt se mondhatni, hogy a város anyagi helyzete azóta általában javult.

Majd ha összes szükséges fi- és nőnevelési tanintézetek a kor színvonalán lesznek; majd ha a várost keresztül-kasul szelő miázmás árkok — mindmegeranyai kolerafészkek — kellőleg be lesznek burkolva: akkor, és csak akkor lehet és szabad okosan a közkassza terhére ilyen — elismerjük, szintén fontos — célok megvalósítani.

Hogy a színházat a város áldozatkész értelmisége emelte, dicséret és hála neki; de hogy azt, mint jövedelem nélküli objektumot, a saját úgy is odaszánt pénzének visszanyerése végett, előállításán a városnak nyakába varrja, azt elfogadni és helyeselni nem lehet.

Nekünk részvényeseknek, kellett a színház. Megcsináltuk. Megbizottaink az alaptőkén messze túlköltek. Helybenhagytuk. Most ott vagyunk, hogy se tőke, se kamat. Tehát túrjuk, viseljük, amit akartunk és közvetve okozunk. Ki mit főz, azt egye meg.

És majd ha belátjuk, mert nem sokára be kellend látnunk, hogy mi még akkor is nyerrünk, ha a városnak ingyen, a lebegő adóssággal együtt átadjuk a színházat: akkor bizonyára nem fogunk többé a közmívelődés oltárára ugys odaszánt részvényeink értéke után szomorogni. De száz szóknak is egy a vége!

A színház-részvénytársaság önmagát fentartani nem bírja. Fejős tehene, az Elefánt, elapasztott.

A terhek megmaradnak; az adósságok drága kamatait fizetni kell. Jövőre szerb társulat nem jön; ma, yar ha 2 hónapig fizetésképes lesz, az a maximum. Beáll tehát valószínűleg az eset, hogy az eddig 2600 frttal elég reálisan preliminált színházi s vendéglői jövedelem, felére leolvad és az egyaránt terhelő folyó kiadásoknak törlesztésére se lesz pénze a társaságnak, nemhogy a lebegő passzívák törlesztésére lenne.

Hogy leszünk akkor? Hitelezni, kölcsönt venni, nem lesz se kitől, se mire. Akkor a dob előtt fogunk állani.

Akik részvényt vettek, azok ha tisztességesen következetesen akarnak maradni önmagukhoz, kell, hogy részvényüket a színház, mint kulturintézmény megmentésére följajnlják; különben se részvény, se színház. Tehát a sok spekulációnak mégis az lesz, és csak az lehet a tisztességes vége, hogy odaadjuk részvényeinket ingyen.

Mert mit is ajándékozunk oda? Egy papírt, melynek értéke köztudomásúlag úgy sincs, se nem lesz soha.

De kell-e ezt nekünk bevárni a várossal, mindnyájunk anyjával szemben, ezt a lovagiatlan kényszerhelyzetet — ezt a szégyent? Ha már vesztienünk kell részvényeinket, nem okosabb-e az áldozatkészlet, mint a megszorultat adni? Nem-e szebb a várossal szemben a színészet érdekeit illetőleg jogokat szereznünk képletes nagylelkűségünkkel, mint utóbb menedékül hanyatlani karjaiba?

Hiszen a város még akkor is nagy áldozatokat vállal magára, ha csupán 29,000 frt adósságunkat kifizeti; mert a színház hiányos berendezése, a karzatok s páholyok megmástitása, könyv- és ruhatár beszerzése stb. a főntébb elmondott terheken kívül még akkor is mind reá nehezédeni a jövőben.

Mert vegyük csak az előbbeni stipulációt szemügyre. Annak idején oda ajánltuk a színházat a vendéglői helyiségekkel a városnak olyformán, hogy 38 éven át 1000 frtjával váltsa magához részvényeinket, illetőleg a színházat.

Ez a kötelezettség fenáll kölcsönösen, úgy a részvénytársaságra, mint a városra vonatkozólag. Már most a részvénytársaság ezt az időt be nem várhatja s kilátás sincs rá, hogy a színházat tehermentesen átadhassa.

Mert be van bizonyítva, hogy bevételei kisebbek mint kiadásai; tehát adósságokat fizetni abszolúte képtelen, sőt a kis gödröket is csak nagyobb gödör ásásával tudja betömőgetni.

Az eddigi kötés szerint tehát a társaság legfőlebb azt követelheti a várostól, hogy azt a 38 év alatt 1000 frtjával fizetendő 38,000 frt összeget, kiegészítél fizesse ki rögtön.

Ugyám, csakhogy ez rögtön kifizetve, vagyis az időközi törlesztési kamatok levonásával se több, se kevesebb, mint 16000 frt. Ez az az összeg, melyet a társaság helyes jogcímen azonnal igényelhet a várostól.

Ebből láthatja mindenki, milyen aranyos üzletet csinál a város, ha színházunkat, adósságaival és ajándékrészvényeinkkel együtt rögtön átveszi.

Ezen indítvány megtételekor egyuttal számot kell vetnünk az ellennézetekkel és indítványokkal.

Vannak, akik óhajtják, hogy a város fele árban rögtön váltsa be a részvényeket.

Persze ez jól hangzik; de ha pénzről van szó, számolni kell, nem érzelegni.

A választmányi javaslat szerint a város 15 év alatt lenne köteles a részvényeket beváltani. Ha tehát most rögtön át érettük 16000 frtot, elveszti ennek 15 évi kamatját, ami 6%-al 22350 frtot tesz ki...

Azt hisszük, erről az operációról elég ennyi. Ennél sokkal jobbanjár még a város, ha 15 évig évenként 2000 frtot fizet; mert így a kamatvesztésége csak 17370 frt, vagyis 4980 frttal kevesebb mint amugy.

Szóval mi, részvénytársaság, a színházzal kényszerhelyzetbe kerültünk úgy, hogy azon túl kell adnunk mihamarább, mert terheit fődözni nem tudjuk, nem bírjuk.

Ha a városnak adjuk, legalább megmarad a színház és biztosítva lesz közmívelődési intenciónk.

Ha nem akarjuk terhestől, mindenestől odaadni, majd dobra kerül, aminek az lesz az előre látható következménye, hogy utóbb se színház, se részvénytőke.

Gondoskodjunk tehát első sorban a színház jövő biztosításáról, másodsorban a város méltányos kiemeléséről, és csak harmadsorban amugy is névleg létező részvénytőkénkről.

Mindezek komoly meglontolása után néze-

tünk szerint leghelyesebb volna új közgyűlést hívni össze s a színháznak pénzügyi állapotát ott citrázatlanul előadni és új kedvezőbb átadási javaslatot nyújtani be a városhoz.

Hírek.

Kiállítási értesítő. Nierrit Béla ur, a kulai kiállítási helyi bizottság buzgó elnöke az ott-helyi iparosok és gazdák kiállítandó tárgyairól már szíves volt a bejelentési íveket hozzám beküldeni. Tekintettel arra, hogy a bejelentési időhatár e hó végével, az az március hó 31-ével lejár, tisztelettel felkérem a helyi bizottságok elnökeit: Csirszka Konrád (Bezdnán), ifj. Trischler Ferenc (Hódságh), Marsch János (Apatin) és Leibach Péter (Cservenka) urakat; nemkülönben a zombori kiállítási kerület helyi megbizottait, névszerint: Zimmermann Ferenc (Koluth), Radimeczky Ferenc (Gákova), dr. Offenheimer Vilmos (Sztanisics), Schwemlein Lőrinc (Krusevlya), Kaich József (Nemes-Militics), Zsupánszky Lyubomir (Ó-Szivac), Wagner György (Uj-Verbász), Róth ev. lelkész (Ó-Verbász), Schuller Mór (Ó-Szivac), Famlar Gusztáv (Torzsa), Mártonfy Endre (Keresztur), Zányi József (Veprovác), Pinterovits N. (Lality), Koch József (Kiskér), Zsigmond Göntér (Ó-Soové), Venetianer Sándor (Uj-Soové), Oltványi György (Bács), Mladonicky Vince (Bács-Ujfalú), Mihajlovics jegyző (Bogyán Vajszka), Antics Jusztin (Déronya), Reile Antal (Karavukova), Heine Keresztély (Rác-Militics), Simics Ágoston (Parabuty), Gieszkan kereskedő (Pivnica), Gruics jegyző (Paraga), Schwerer Béla (Filipova), Pálich János (Monostorszegh), Horváth s. jegyző (Kupuszina), ifj. Michelsz János (Prgl.-Szt.-Iván), Sztankovics Lázár (Ó-Sztapár), Gaiszt Béla (Doroszló), Berec Károly (Bogojeva), Ertl János (Szónta) és Jakab József (Bresztovác) — urakat, szíveskedjenek a küldött bejelentési íveket kitöltve, vagy ha esetleg kiállító nem jelentkezett volna, tisztán, hozzám legkésőbb e hó 20-áig, rövid jelentés kapcsában beküldeni, hogy a kiállítási kerület működésének eredményeiről méltóságos Sándor Béla főispán urnak, mint a kiállítási kerület elnökének és a központi választmányának jelentést tehessek. Zomborban, 1884. március hó 12-én. Kiváló tisztelettel dr. Margalits Ede, a zombori kiállítási kerület titkára.

Bogojevára Mohl György plébános betegségére tekintettel, Sinkó Mihály kalocsai karkaplán nevezett ki a lelkiekben helyettesé!

A zombori jótékony magyar nőegylet e hó 16-án, az az vasárnap délután 3 órakor a város-ház kis tanácstermében évi közgyűlést tartja. Több érdekes tárgyon kívül intézkedés fog történni az óvoda ügyben is.

Hirdetmény. A zombori színház-részvénytársasága a tulajdonát képező és az ujonnan épült színházal egybekapcsolt u. n. „Elefánt” vendéglőt, melyben van: 1 nagy kávéház, 1 nagy étkezőterem, 1 a színházzal összekötött másik új nagy étkezőterem előszobával, 1 lakószoba a bérlő számára, 10 vendégszoba, 1 parasztkocsmá, 2 bor és 1 zöldésgince, 1 nagy konyha, 1 mosókonyha, éléskamra és cselédszoba, 1 kocsiszin és 1 boltosított istálló; — 1884. évi november 1-től 3, esetleg 6 évre is zárt írásbeli ajánlatok útján bérbé fogja adni. A bérelni szándékozók felhivatnak, hogy 160 frt óvadékkal ellátott, lepecsételt leveleiket a részvénytársasághoz, hol a szerződési feltételek is megtekinthetők f. évi május hó 15-ig benyujtsák. Zombor, 1884. évi március hó 10-én. A zombori színház-részvénytársaság igazgatósága.

Az újvidéki szabadelvű párt választmánya f. hó 9-én gyűlést tartott, melyben elhatározatott, miszerint f. hó 23-ik napjára az összes párt közgyűlésre fog egybehivatni. A közgyűlésen, miután a jelenlegi választmány lemondani fog, új választmány fog választatni. Egyben az országgyűlési képviselő választás iránti teendők meghatározatni fognak.

A helybeli tűzoltók dr. Wolf Kálmán ujonnan választott főparancsnokuk tiszteletére szombaton este társas vacsorát rendeznek.

Terményaruk szállítási díjtételeinek mérséklése. A vasutak és magán hajózási vállalatok között utóbbi időben kifejlődött nagymérvű verseny következtében a magyar állam-vasutak és az Alföldi vasut igazgatósága Eszék, Zombor, Kalocsa, Verbász, Kula, Karlovicz és Mitrovicz állomásokról Budapestre szállítandó és 100 vagy 300 tonna súlyt meghaladó termény mennyiség viteldíját métermázsánként 4—12 kreárral mérsékelte. Ezenfelül a pest-zimonyi vasutak vízmentli állomásai azon célból, hogy a termény-szállítást a vízi utaktól elhódítsa és állandóvá tegye a vasutak részére, a Budapestre szállítandó terményeket szinte felette kedvező évad-árviteldíjban részesítette. Sőt ezen kedvezményt az egész évre is kiterjeszteni hajlandó, de csak azon esetben, ha az árkedezményt élvezni óhajtó szállítók, az elszállítandó mennyiségnek legalább egyharmadát a hajózási évad alatt, vagyis 15-ik márciustól 15-ik novemberig adják fel.

Félofficiózus forrásból értesülünk, miszerint az újvidéki szerbek elhatározták volna, hogy a mennyiben a szabadelvű párt egy mérsékelt ellenzéki jelöltet felléptetne, ők egytől egyig a szabadelvű pártal fognak szavazni. Ettől ugyan nem várik el a foguk.

Az apatini iparosok Mars János elnöke alatt az országos iparegylet nézeteit az ipartörvényjavaslatra vonatkozólag magukévá tették.

Újvidéken egy fiatal mészáros legényke társát bunkós bottal úgy ütötte föbe, hogy ez utóbbi nyomban meghalt.

Melléklet a „Bácska“ 22-ik számához.

Színházi műsor. Szombaton: „Rip-Rip Rip van Winkle“ operet. — Vasárnap: „Aranyos Milica“, népszínmű. — Hétfőn: „Bagdadi hercegnő“, színmű.

Vasárnap a megyében, március hóban: Adán 19-én. — Bezdán 16-án. — B. Földvár 22-én. — O. Morovicsán 19-ike utáni hétfőn. — Uj-Verbász 28-ikát megelőző hétfőn. — Ujvidéken 20-án. — Zentán 26-ikát megelőző vasárnap. — Zomborban gyümölcsoltó boldogasszony napján.

Ujvidéken a kanyaró és vörheny a gyermekek közt ismét uralkodik, miért is a zsidó iskolákat orvosrendőrileg bezárták.

Családi estély. A ház ifju tündére a zongora elé ül, s játszik egy symphoniát, amely katonákról és parasztokról zeneg. A rokonok el vannak ragadtatva. „Ugye! sóhajt egy nagynéni a társaság egyik tagjához fordulva, milyen szép ez a zene! Milyen utánzó, mennyire festő! Szinte hallja az ember a zajt, a mint a katonák és parasztok eltávoznak!“ — „Ah! felel az ur, bár magukkal vinnék a zongorát is!“

Gyászhir. Szomorodott szívvel tudatjuk, hogy felejtetetlen leányunk, illetőleg nővérünk Bikar Mila hosszú és nehéz betegeskedés után f. é. március 10-én este 3/4 7 órakor ifju életének 16. évében jobb létre szenderült. A boldogultnak hült tetemei f. é. március 12-én d. u. 4 órakor fogtak a gör. kel. egyház szertartásai szerint a szt. György templomban beszenteltetve. Zomborban, 1884. évi március 11-én. Bikar Pál, atyja. Bikar szül. Adamovits Zsófia, anyja. Bikar Zorka, Bikar Zsárko, testvérei. Béke hamvaira!

Cservenkáról írják: Folyó hó 9-én a helybeli műkedvelő-társulat színi előadást tartott, mely dacára annak, hogy a szereplők nagyobb részének még igen kevés alkalmuk volt Thalia templomában megfordulni, kitünően sikerültek ítélték. — A fődicséret Schumacher Henrik gyógyszerészéé, ki még csak rövid idő előtt fogott lankadatlan buzgalommal e nemes szövetkezést szervezéséhez és ma már annyira haladt ebbeli munkájában, hogy saját gyönyörű színpadával és butorzatával büszkélkedhetik e társulat. Még nagyobb dicséretet érdemel azon körülmény, hogy az egész szövetkezetnek célja a helybeli német elemmel a művészetet együtt a magyar nyelvet is megkedveltetni. Eddig ugyan még többnyire német darabok adtak elő, hogy előbb ez nyerve meg a helybeli német közönség tetszését; de remélhető, hogy jövőben gyakrabban fog a helybeli színpadon magyar szó hangzani. A közönség is annyira lelkesül e nemes cél mellett, hogy a színpadra és butorokra tett kiadások már e néhány előadás alkalmával befolyt jövedelemből is csaknem teljesen fedeztetek és remélhető, hogy a jövő előadásnál levő jövedelemből már valamely jótékony célra is fog jutni. Dicséretet érdemelnek a helybeli fiatal tanítók is, kik szintén kitünő sikerrel vettek mindaddig részt az előadásokban, noha fáradságos napi teendőjük is elég teher vállukra. Fent említett előadásban következők vettek részt: Falkenburger Frigyes, Trébítsch Janka, Schmolka Teréz, Mayer Armin, Trébítsch Franciska, Schumacher Sándor, Hoffmann Frigyes, Gayer Hermina, Müller Imre.

Apatinban a templom utcában levő „Virovátz“ féle házban, Thész György és Ermel Adolf „Thész és Ermel“ cég alatt egy vas fűszer és vegyesárú üzletet rendeznek s azt folyó 15-én megnyitják.

Bezdánban március 15-ére, zivataros szép napjaink évfordulójára, Bosnyák Jánosné, dr. Goldsmidné, Loschitz Lajos és Loschitz Béláné gazdasszonykodása mellett társas-estélyt terveztek, melyre helyből mintegy 30 család s a vidékről is többen vannak hivatalosak.

Színház. Kedden Kneisel Rudolfnak „O ezek a nők“ című vígjátéka került színpadra. Gyöngye darab, gyöngye előadásban. Egy nőgyűlölő-egylet elnöke egy papushóst igyekszik az egyet tagjának megnyerni s e törekvése közben belé szeretvén a papushóst nővérebe, feladja: hóbortos „elvit“. Ez a sovány tárgy van e vígjátékban hosszú lében, érdektelen bonyodalom nélkül, indokolatlan fordulatokkal, a képtelenség határos jelenetekkel, elméleti eszmékkel kérdő alakokkal, szellem és leleményesség nélkül feldolgozva. Kövessy két rögtönzete a Nikó Lina jutalomjátékára és a színházi gázvilágításra vonatkozólag volt a legsikerültebb „Witz“. Kövessy különben sokszor sem a kellő hangot, sem a megfelelő arcjátékot nem alkalmazta. A szereplők általában nem árultak el valami nagy készletet. — Szerdán Nikó Lina javára Rákosi Jenő és Paks Ferenc operettjét: „Titilla hadnagy“ ot telt ház előtt jó sikerrel adták. A darab Magyarországon e század elején a napoleoni hadjárat alatt játszák. Pitruvály hadnagy (Nikó Lina) levelet kap egykori kedvesétől Katicától, hogy szülei Paklincs Ferkóhoz akarják nőül adni, kit ő nem szeret, s kéri a hadnagyot, hogy akadályozza meg ezt a házasságot, mert ő inkább megöli magát, minthogy Ferkó nevéje legyen. Pitruvály ezredese engedelmét nélkül Katicájához a szomszéd faluba siet, hogy az esküvőt megátalja, de az ezredes, mint szökevényt üldözöbe veszi, s a bajból egyelőre úgy menekszik meg, hogy felölti a megszökött menyasszony ruháját és a valót nem sejtő ezredes jelenlétében megesküszik paraszt legénynek öltözött jó barátjával Zsán Belázs hadnaggal. később kiszül a család s Pitruvályt Belázsossal együtt, mint szökevényeket, halálra ítélik. A börtönben Pitruvály megvallja Belázsnak, hogy ő leány, kit, mint kitétt gyermeket cigányok neveltek fel. Mikor már a vesztőhelyre viszik őket, az ezredes egy mulatságos családostól megtudja, hogy Pitruvály az ő leánya, ki 20 év előtt Szomorgósi Tamariskával szőtt viszonyának gyümölcse. A halálos ítéletet természetesen nem hajtják végre sem Pitruvályon, sem férjén Zsán Belázs hadnagyon. Ugy a tárgy, mint a kidolgozás mulatságos. A zenében sok magyar motívum van feldolgozva. Itt-ott idegen reminiscenciák is bukkannak fel, de nem hatnak zavarólag. Onismétlés kellenél több van. Különösen tetszett a harmadik és negyedik felvonás. A címszerepet, mely zene dolgában nem a leghálásabb, Nikó Lina a töle megszokott kedvességgel játszotta. A francia hadnagyi egyenruha pompásan állt neki. Kilépésekor két szép virágcsokrot nyújtottak át neki s nyílt jelenetekben

is tüntetően tapsolták Iványi Mariskának Katja szerepében jó estéje volt. Dalai mind igen kedvesek voltak és szépen adta elő. Nagy Pista (Zsán Belázs) jól énekelt. A többiek közül még Berzsenyiné kell kiemelni, ki mint Szomorgósi Tamariska sokszor nagy derűtséget keltett találó jétékával. — a.

Dijazzással egybekötött tenyész-juh-vásár Budapest, 1884. évi április hó 19., 20. és 21. napján. I. A földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter a juhtenyésztés előmozdítása érdekében Budapest, f. é. április hó 19., 20. és 21. napján tenyészállatvásárt tartat. II. A vásár Budapestben a fővárosi marhavásártéren tartatik. III. A vásár április hó 19., 20. és 21. napján mindig reggel 10 órakor kezdődik és délután 6 órakor végződik. IV. A vásárra bocsátatnak a korra való tekintet nélkül: kos, kosbárány, nőstény-juh és bárány. 1. Merino: a) electoral negretti, b) hazai fésüs-gyapjas, c) francia irányú merino. 2. Racka. 3. Angol húsjuh. 4. Egyéb fajták. 5. Keresztezések Magyarországi kiállítók által külföldről vett vagy külföldi tulajdonosok birtokában levő állatok is vásárra bocsátatnak, a díjakra azonban külföldön nevelt állatok csak az 1. c), 2., 3., 4. és 5. alatti csoportokban versenyezhetnek. Hízalt vagy tenyészképtelenné tett, vagy egyéb okból tenyészési célokra már nem alkalmas állatok a vásárra nem bocsátatnak. V. A vásárra a bejelentések a vásárrendező-bizottság által széküldött, illetőleg attól nyerhető bejelentési minták felhasználásával, minden állat után egy példányban, legkésőbb március 31-ig bezárólag, a vásárrendező-bizottsághoz címzve a Köztelekre küldendők. Minden bejelentéshez a tenyészeti egészségi állapotát igazoló egészségi bizonyítvány csatolandó. Az állatok szállítására nézve a vasutak kedvezményeket engedélyeztek. Az erre jogosító igazolványok a vásárrendező-bizottság által a bejelentőknek megküldetnek. VI. A bejelentett állatok április hó 18-án estig okvetlenül beállítandók, de előbb mint 17-én este el nem fogadtatnak. VII. Az állatokat a vásár utolsó napja, április hó 21-ki délutánig a vásárról elvinni nem szabad. VIII. Az állatok takarmányozásáról és ápolásáról a kiállítók gondoskodnak. Intézkedés történend a végre, hogy a szükséges abrak, takarmány és alomszalma méréséket, s a vásártéren közzéteendő árakon a vásártéren kiszolgáltassék. A beszerzési hely falragaszok útján lesz közzétéve. IX. A vásárra hozott tenyészállatok állása felett azok ára is kiteendő s az a bejelentési íven is megemlítendő, hogy az ár a katalógusba felvehető legyen. X. A kitétt áron az állat az első jelentkező vevőnek minden este eladandó és többé árverésre nem bocsátható. XI. Ha valamely állat tényleg eladott, a történet eladás a vásárrendező bizottságnak a helyszínen levő irodájában azonnal bejelentendő, s a vevő nevével együtt az állás fölötti táblán feljegyzendő. XII. A vásár utolsó napjára, április hó 21-én reggel 10 óráig el nem kelt állatok az nap árverésre bocsáthatók. A kiállítási ár — mely április 21-én 10 óráig a rendező-bizottság irodájában bejelentendő, az árverést óhajtó tulajdonos által határozatik meg, mely ár azonban a bejelentett eladási árnál nagyobb nem lehet. Ha a kiállítási ár felül igrnek, eladó tartozik az állatot átadni. XIII. A jelesb állatok díjazása céljából az e célra felkért országos gazdasági egyesület közbejöttével bíráló-bizottság alakították. XIV. A jury április 19-én reggel kezd meg működését és az nap be is fejezi, úgy hogy április 20-án déli 12 órakor már a díjazott állatok állása felett a díjak jelezhetőek legyenek. XV. A díjazott állatok bemutatása mellett a díjak kihirdetése és kiszolgáltatása április 21-én déli 12 órakor történik. Kitézőtűt díjak: XVI. A földmívelési miniszter által adományozott díjak a következő osztályokra tüzetnek ki: 1. a) Merino electoral negretti: 1. díj 25 db 10 frankos arany. b) Hazai fésüs gyapjas: 1. díj 25 db 10 frankos arany. c) Francia irányú merino (Rambouillet) 1. díj 25 db 10 frankos arany. 2. Racka: 1. díj 25 db 10 frankos arany. 3. Angol húsjuh: 1. díj 25 db 10 frankos arany. 4. Egyéb fajták: 1. díj 25 db 10 frankos arany. V. Keresztezések: 1. díj 25 db 10 frankos arany. A juhok csupán csoportokban nyerhetnek díjat. Egy csoport legalább három darabból álljon, ezek közt legalább egy kos. XVII. Valamennyi díj csupán abszolút becsű állatnak adható ki. XVIII. A pénzbeli díjak mellett oklevelek is adatnak, melyeken a jutalomdíj megemlítve van. XIX. Pénzbeli díjakon kívül elismerő oklevelek adatnak. XX. A vásár látogatása a közönségre nézve díjmentes. Budapest, 1884. évi március havában. A földmívelési, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium

A titeli polgári iskolánál egy tanári állomás megürült.

Türr Antal, megyei államadó végrehajtó, elfoglalta az adófelügyelőség mellett hivatalát.

A zombori magyar Olvasókör e hó 16-án d. u. 4 órakor közgyűlést tart.

Zombor városa csárdáját és kórházi földjeit e hó 14-én haszonbérbe kiadja.

A városhoz április 15-ig a főkapitány egy gyalog rendőrt keres.

Hütlen kertész. Gyurinac Milos, Kandler József, helybeli kádár kertésze, amért urala neki szt. Györgynaptól felmondott, gyönyörű szép cseresznyefát kegyetlenül megcsönkította. Megérdemlené, hogy soha helyet ne kapjon.

A környékbeli közönségnek akarunk szíveséget tenni, midőn ezennel közöljük, hogy f. hó 18-án az lesz Zomborban, mi még nem volt — opera előadás. Színpad kerül Dancz Lajos, közkedvelt komikusunk jutalmára, a „Büvös Vadász“, 3 felv. A diszleteket a jutalmazandó maga festette; a darab közben előforduló görögütöket ő rendezti. Ezen élvezetes estére a színház, zene és látványosság kedvelő publikumot előre figyelmeztetjük.

Egyházi műének. A róm. kath. templomban vasárnap a 9 órai misén Leszczinszky Mariska és Lovich Aranka kisasszonyok Duvivier gyönyörű „Ave Maria“-ját fogják énekelni.

Torontal megye székhelyén Nagy-Becskeken.

180 ezer forint előiránnyal építetni szándékolta megyei székházat, Pártos Gyula (földink) és Lechner budapesti építőmesterek tervei szerint fog készíteni.

Strasser Izidor Bajáról eljegyezte Kramer Katika kisasszonyt Paksban.

Az ada-moholyi tanító takarékmagtárnak módosított alapszabályai, a megerősítési záradékkal ellátottak.

Gyászhir. Schüller János és neje szül. Juba Mária saját, úgy gyermekeik Péter, János, Adolf, Mária és Terézia nevében is mély fájdalommal jelenti felejtetetlen szeretett fiának Schüller Károly, alföldi vasuti mérnöknek f. hó 11-én, d. u. 6 órakor 9 napi szenvedés után, élte 29 ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványai f. hó 13-án, d. u. 3 órakor a Bihar megyei közokmányokból a római kath. anyaszentegyház szertartása szerint az olaszii közsírkertben örök nyugalomra elhelyeztetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt kártársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1884. március 12. Béke poraira!

Cégbejegyzés. Első vevőváci takarékszövetkezet, bej. 1883. dec. 31. — Bács-kereszturi takaréksz. és segélyező egyesület bej. 1883. dec. 31.

A zombori állami főgymnasium érem- s pénzgyűjteménye részére újabb ajándékozottak: t. Sztrilich Gyula földbirtokos 4 db rézpenzt, jelesül egy Milanparát, 1 Abdul Asis felpiastert, 1 Mária Thérzia krajcárt, 1 második József krajcárt; t. Golovits György kovácsmester egy II. Lipót alatti tallért; t. Schärer János lisztkereskedő 2 ezüstpenzt I. Lipót idejéből. Fogadják a nevezett urak a gym. igazgatóság köszönetét (Vajha az a sok mihaszna heverő pénz, érem steff, mely jelenleg csak az asztalfők salakját szaporítja, ily nemes közművelődési célra szintén ide, mint legnyitottabb gyűjtőhelyre, ide ajándékozottak. A szerk.)

Lapszemle.

A „Zasztava“ f. hó 11-én kelt 33-ik számának vezető cikkében a következőt írja:

„Mult szombaton a magyar országgyűlésen Helfy képviselő Tiszát a hármascászári szövetség iránt interpellálta.

Helfynek Tisza még nem felelt ezen interpellációra. Mikor és mit fog ő „Nagyhatalmassága“ Helfynek felelni, ezt most még csak találgatni lehet, mi pedig az ily dolgokkal nem szeretünk bibelődni. Akár hogy tetszett neki ezen interpelláció, egy már bizonyos, hogy az újabb nemzetközi események a bécsi körök nemcsak bámulatba ejtették, hanem nyugtalanította is őket és máris úgy látszik, hogy maguk a tekintélyes bécsi körök elvesztették hitüket aziránt, hogy az osztrák-magyar német szövetség szilárdasága rendíthetetlen. Maga az interpellatio magában eléggé színezi ezen szövetség sajátságait.

Mielőtt még az oroszok és németek közelítésének első lépései megtették volna, akarták illetve hitték a lapok is Osztrák-Magyarhon valamennyi részében, hogy csakis az osztrák-magyar-német szövetség, Oroszország keleti aspirációinak gátat vetni képes.

A lapok akkoron azt hirdették, hogy a kétszászári szövetség csakis az oroszok nélkül bír fennállni, mert különben Oroszországnak ehhez semmi köze. Mielőtt azonban Némethon és Oroszország közt közeledések történtek, a lapok mindjárt más durrból kezdtek énekelni. Legott a „Pester Lloyd“ kijelenté, hogy a kétszászári szövetségnek periferiája jobban kiterjedhetne. Hogy azonban bámulatának és rémületének még inkább kifejezést adhasson, kijelenté továbbá nevezett lap, hogy Némethonnak közeledései Oroszhon felé csakis a kétszászári szövetség kárára és rovására történhetek. Hogy magánérdekük vezették volna Németországot ezen lépésre, mondja „Pester Lloyd“, azt éppen mondani nem akarjuk. Az érdeketek Bismark herceg a körök előtt kifejté, ezen nézeteket osztja egész Európa, így Németország s így Osztrák-Magyarhon is. Ugy látszik azonban, mintha Bismark az osztrák magyarhonit érdekelt nem nagyon tartotta volna szem előtt s ez éppen megrémíté a bécsi körök.

Csak azt csodáljuk, hogy ép azon lapok, melyek Németországnak Oroszhon felé közeledését annyira kárhoztatták, és Oroszországot a szövetségből egészen kizárták, most egész nyugodtan kinyilatkoztatják, hogy a németországi közeledés Oroszhon felé természetesen Osztrák-Magyarországot is magával viszi. Ugy látszik hogy az első kettő közti közeledés egy kis félelembe ejté a harmadikat. Szembetűnő a lapok azon kinyilatkoztatása is, hogy Osztrák-Magyarhon arra van hivatva hogy a Balkán félszigetén kulturfejlődési politikát alkalmazzon, nem pedig kényszer politikát.

Ezen frázissal aligha sikerül valakit megcsalni. Ha ez a bécsi körök megnyugvására szól, úgy lehetnek békével, de nem ily üres frázisok árán. Kívánatos volna, hogy az osztrák-magyar körök ezen félelmeket elejtenék, hanem vegyék szökvőre a pétervári „Vjedelo“ azon szavait, melyek szerint Osztrák-Magyarország és Oroszhon közötti politikai közeledésről mindaddig szó sem lehet; szó nem lehet mindaddig, míg Osztrák-Magyarország a radikál politikát el nem ejti, a mit a bécsi officialis köröknek is belátniok kell. A pétervári lapok egész nyíltan kinyilatkoztatják a világ előtt, hogy egy osztrák-magyar-német-orosz szövetség áramlat volna Franciaország ellen. A mint látszik az oroszok vigyáznak, mert a nem egészen tiszta politikát osztani nem akarják.“

Belgrad, 1884. március 12-én.

I.

A Garasanin ministerium pénzügy-politikai programja.

Nem lehet teljes, minden részletében nagy politikai aktiót feltüntető programnak mondani, melyről Novakovic Stojan, az uj szerb belügyi minister, egyik elvtársának beszélt; mindazáltal kivethető azon főte-

nyezők, melyek segítségével az új ministerium, Szerbországot zsilát pénzügyi viszonyait rendezni kívánja. Mindenekelőtt — ugymond a minister — a jelenlegi ministerium magát baladópártinak vallja. Ezen pártprogramja létesítésén a ministerium esetről esetre, az állam és nép érdekei tekintetbe vétele mellett fog dolgozni. Ezért is a ministeriumnak egyelőre saját programra szüksége nem volt, csak is azon kérdéseket kell megfontolnia, melyeket legelőbb és legelső sorban megoldani kíván.

Legelső sorban a pénzügyek állanak, melyek rendezésén az új ministerium sokoldalulag foglalkozik. Szerbországot pénzügyi viszonyait a ministerium alapjából örökre akarja rendezni, úgy, hogy ezen viszonyok, a mennyiben az országban a béke megmaradna, nem egyhamar hozhatnának zavarba. Erre nézve azonban mindent el fog követni, hogy az állam ereje a rendes kerékvágásba hoztassék, hogy a földbirtok mivelteése, egyenes és nem egyenes adók stb. által, a kormány, illetve az állam jövedelmei tetemesen szaporodjanak.

Nem takarékoskodás azon eszköz, melylyel a jelen viszonyok orvoslást találhatnának, mert ily takarékoskodás által az ország biztonságát, közigazgatását és összes kulturális fejlődését csak hátráltatnák és megzavarnák; hanem az országos terhek igazságos elosztása, új bevételek létesítése folytán Szerbországot új pénzügyi viszonyaihoz állandó rend fog behozatni.

Ez most az első és legelső kérdés, mely leginkább az új ministeriumot foglalkoztatja s melynek megoldása iránt az új pénzügyminister kimerítő programot dolgozott ki és a ministertanács elé terjesztett. Nagyből kölcsönvétel által nemcsak pillanatnyi orvoslást nyerne a jelenlegi zsilát viszonyok, hanem tartalékalap szerveztetnék oly időkre nézve is, a midőn a bevételek a kiadásokat nem fedeznék és deficit mint most, állana közöttük.

A jelenlegi deficit legtöbbet az adóvégrehajtó közegek megbízhatatlansága folytán keletkezett. Drasztikus példát ad nekünk Goranji-Milanovac község közigazgatása. Ezen község az ital fogyasztására díjt szabott ki, mely díj azonban jóval csekélyebb annál, melyet a kormány előírt. Ezen község most ezen díj behajtását egy vállalkozónak adta ki, mely vállalkozó nagyobb vállalat díjt fizet, mint a mennyit a kormány, jóval nagyobb díjának behajtása által elérhetné; s mind amellet a vállalkozónak tiszta haszna is van.

Vajjon fog-e sikerülni, a jelenlegi állapotok között célszerű és megfelelő adóbehajtóközegeket találni, az más kérdés; különben a bonyodalmak megoldása miatt a skupstinát mihamarabb egybehívni akarják, melynek legelső feladata leendő pénzügyi viszonyokat rendezni s ez iránt törvényjavaslatot a skupstina elé terjeszteni.

Maga a közigazgatás nagy reformot szükségel, kivált a községekben, hol többnyire nagy visszaélések, egyik résznek a másik általi nyomásai és zaklatások vannak napirenden. Így a községekben többnyire az adók igazságtalanul vetteknek ki, a kevésbé tehetségeseknek némely esetben többet kell fizetni, mint a gazdagoknak; sok községben a gazdag basa módjára uralkodik, fizet ha akar és a szegényre tolja a terhet, ha neki éppen úgy tetszik. Ezen bajok és jogtalanságok orvoslása iránt ugyan a ministeriumhoz fel lehet folyamodni, de miután ezen panaszok ezekre mennek, s miután megint magában a ministeriumban elegendő közegek nincsenek, úgy ezer meg ezer panasz elintézetlenül ad acta téttet. Szükséges tehát, hogy a kormány a községekre egyenes befolyással bírjon, mert csakis így lehet ezen visszaéléseknek némi gátat vetni.

A sajtó és egyetemi ügyeket illetően a minister ur azt véli, hogy a szabadság elve fentartassék. A szabad-sajtó a kulturális fejlődésnek egyik főtenezője s azért oltalomra méltó. Természetes, hogy mégis némiképp korlátozhatni okvetlen kell a sajtót, hogy ne szüljön olyant, a mi a köztársadalomra nézve rossz befolyással lehetne. Ugyanez áll az egyetemenél is, szabad tér fog engedtetni, azonban okvetlen örködtetni fog, hogy itt se követessenek el visszaélések.

A ministerium feladatát tüzte ki, a két látszólagos ellenség eszméit, — rend és szabadság — kibékíteni és összhangzatba hozni.

II.

Előkészületek Rezső trónörökös fogadására.

Belgrádban most általánosan csaknem kizárólag Rezső trónörökösünk látogatását tárgyalják. Most természetesen és magától érthetőleg azon gondolkoznak és dolgoznak, hogy a szerb királyi árnak e magas vendégeit minél méltóbban és illőbben fogadjassák. Általánosságban a program már megállapított és csak némi részben törtéhetnek még tén változások.

Ujabb megállapodások szerint a cs. és kir. fenségek f. évi április hó 27-én d. e. 9 órakor hajóval Belgrádba érkezendek és a kikötőben, mely a netovábbig díszítve leendő, a szerb királypár, ministerek és az ország egyéb nagyjai által fognak fogadtatni. Erre a magas vendégek a királyi várba indulnak, hol egy kissé pihennek. Délfelé 5 cs. és kir. fenségek a szerb királypár, Cseventhüller gróf cs. kir. osztrák-magyar követ, Garasanin minister stb. kíséretében Topsisiderbe kikocsikáznak, hol népünnepély leendő. Ez a legérdekesebb pontja a programnak, miután a magas vendégek a nemzeti öltözék különöségeit legjobban látni fogják. A női öltözékek — különösen a fejdísz — csaknem minden egyes vidéken más-más. Belgrádnak polgári leányai nemzeti öltözékben a magas vendégeket fogadni és a népünnepélyen közreműködni fognak. Topsisiderből visszatérve trónörökösünk Milan királylyal a Topsisider hegyhez nyargal, hol 12 gyalogzászlóalj, 6 escadron lovasság és 8 tüzérszázad fog manővertartani. A katonaságot Nikolics Tihamer tábornok fogja vezényelni. Ezek után magas vendégeink a királyi palotában egyeseket és társulatokat, különösen az osztrák-magyar gyarmatosokat fogják fogadni. Este 9 óra felé a magas vendégek hajóra indulva, Belgrádot elhagyják.

A magas vendégek az ujonnan épült konakban fognak lakni. Ezen új épület berendezése még nem kész és ősz előtt aligha készen leendő. A léposcsarnok kivételével az új épület nagyszerűnek mondható. A várkapornát a királyné kiválóan feldíszítettetni kívánja

és Konasztas szentnek 3 képét egy florenoi mvész által festeti. A királyné ezen intézkedése ellen a szerb művészek viharkép fellázadtak, mivel hazafiatlanságnak tekintik azt, hogy ezen képek nem nemzetkülönbséget nem ismervén, a kontárkodás csakis mindig kontárkodás marad, s így dacára ezen hazafias feljajdulásnak, ezen képek mégis Florenzban fognak festetni. A legmagasabb körök a szerb patrioták ezen túlzását igen rosszul fogadták.

A szerb király azonban legközelebb még egy magas látogatás által fog kitérteteni. Maga a német trónörökös fogja a királyt meglátogatni. — A német trónörökös tudvalevőleg szeptemberben Bukarestbe a nagy manőverek szemlélésére megyen, mely alkalommal Belgrádot is meg fogja tekinteni.

r. l.

Hód-ság, 1884. március hó 10-én.

Az országgyűlési képviselőknél három évre terjedő megbízatása végéhez közeledik és ennek közeli bekövetkeztével megindultak széles e hazában mindenütt a választási mozgalmak és ezzel mint egy nagy kérdőjel merül fel, vajjon a lefolyt országgyűlési ciklus alatt haladt-e, gyarapodott-e a nemzet?

Egy nemzet haladása, erősödése, jólétének emelkedése bizonyára elég szembetűnő arra, hogy arról véleményt, sőt ítéletet lehessen mondani. A végéhez közeledő országgyűlés vívmányai, eredményei — akár a szellem, akár az anyagi téren, határozottan a meillett tanuskodnak, hogy nemzetünk előre haladt, gyarapodott, mert oly törvények létesültek, melyek mind anyagi, mint szellemi erősödésünk tényezőiként hivatnak hatni. Látva azt a szervezést, javítást, haladást, melyet közlekedési, kulturális, közigazgatási és a pénzügyi politika terén napról-napra tapasztalunk, a vizsábályozás, a honvédség, a tanintézetek fejlődése, mind a mellett bizonyítanak, hogy nemzeti önállóságunk mindenütt és mindenben öröndetes eredményekben nyilatkozik. Csak nem rég fejeztett be a bősé elemek által sujtott legmagyarabb város rekonstrukciója és e nagy eredmény ünnepelésében a magyar király és a magyar nép összejöttek, összeforr, s a világ bámolva látja, hogy van a magyaroknak szeretett királya, ki népének igazi atyja, és a nemzet odaadó hűségével csügg inádot fejedelmén.

A nemzet életkedvéről, munkásságáról tesz tanubizonyosságot ama lelkes mozgalom is, melyet az országos kiállítás ügyében országszerte tapasztalunk. Létesült azonban so: olyan dolog is, melynek gyümölcsét csak a későbbi korban az utódok fogják élvezni.

Eme fényes eredményeken és vívmányokon kívül büszkén hivatkozhatunk még ama jellemtisztaságra, melyet a kormány feje és minden tagja tanusított, melyet a többség tanusított.

S ha majd a kilenc évi tűzpróbán keresztül ment férfin, ki most a kormányélén áll, kitől ellensége sem tagadta meg soha, sem a jellemet, sem a tehetséget, sem az önzetlen hazafiságot, hivatkozva múltjára, küzdelmeire, sikereire, a nemzet bizalmát újra kerüldi: hisszük, hogy a nemzet nagy többsége be fogja látni, miszerint csak is a szabadelvű párt híveként harcolhatunk leginkább a haza érdekében.

Megyünknek majdnem minden választó kerületében a szabadelvű párt zászlója van kibontva, az a zászló, melynek szimbóluma: Szabadság, egyenlőség és testvériség! S eme zászló hívei nem fogytak meg, sőt inkább gyarapodtak; mert most még inkább, mint valaha, az a meggyőződésünk, hogy hazánk bőlese, Deák Ferenc közjogi nagy műve, alkotása, még mindig megdönthetetlenül áll fenn s így szükséges és megörözendő; és mert mostani kormányunk alatt lépen nyomon teljesülni látjuk a legnagyobb magyar javaslatát: „Magyarország nem volt, hanem lesz!”

S mit ez meggyőződésünk, örömmel üdvözljük a „Bácskát” mint az országos szabadelvű párt elveinek harcosát.

Ezek előre bocsátása után legyen szabad a hód-sági választó kerület választási mozgalmairól egyet-mást elmondani.

Kerületünk kizárólag a szabadelvű párt híve és ez a párt fog újjal diadalmaskodni minden harc és küzdelem nélkül, miután itt semmi néven nevezendő említésre méltó ellenzék nincs. Kerületünkben, — dacára, hogy heterogen elemekből áll, a politikai pártállást tekintve, a legszébb egyetértés áll fenn. Emé szép egyetértés kifolyása egyrészt annak, hogy e kerületet oly nép lakja, mely a liberalizmus zászlója alatt áll (nem is volt itt antisemita mozgalom) másrészt abban leli magyarázatát, hogy bizalommal viseltetik képviselője, Rónay István iránt.

Rónay már három országgyűlésen képviselte kerületünket és méltóan tölti be helyét. A kerület szülötte, a nép gyermeke lévén, ismeri annak érdekeit s hogy ezeknek előmozdítása körül nagy érdemei vannak, mindannyian tudjuk, dacára annak, hogy nem hirdeti ország-világgá, mint az „óh nép” apostolai. Csendesben, zajtalanul teljesíti hivatását s mindenütt ott van, hol a kerület jólétének, virulásának előmozdításáról, jogainak avagy érdekeinek védelméről van szó.

Sajnálattal hallottuk, hogy vissza akar vonulni a politikai élet teréről. S ha e hír megvalósulna s Rónay a mandatumot elfogadni nem akarná: ez esetben pártunk jelöltje ifj. Trischler Ferenc leendő, ki a közügyek megveszerte ismert buzgó harcosa lévén, bizton számíthat arra, hogy az egész választó közönség melléje csoportosul.

Más komoly jelölről eddig szó sincs; történt ugyanez érdemben némi tapogatózás egy „örökös jelölt” részéről, de csakhamar visszahúzódott oda, a honnan előjött.

Hód-ság választó polgárai e hó 4-én szükebb körü értekezletet tartottak, mely azonban csupán elvi kérdésekkel foglalkozott és melyen a választók egy szívvel-lélekkel kinyilatkoztatták, hogy a szabadelvű pártnak hívei és ennek diadalra jutását fogják előmozdítani és elhatározatott, hogy még e hó folyamán fog egy tágabb körü értekezlet összehívni, melynek célja leendő képviselő jelölt személyében megállapodni.

A szabadelvű párt által képviselt elvek nemes-ségének teljes tudatában, nyílt sisakkal, önértéses bátorsággal nézünk a közeledő választások előbe és hisz-szük, hogy megyénkben újjal a szabadelvű párt fog diadalmaskodni, mely híven eddigi hagyományaihoz, a szabadság, egyenlőség és testvériség zászlóját mindig fennen lobogtatja; és hisszük, hogy fényben és erőben gyarapodni fog.

Eme zászló alatt legyen hitünk, bizalmunk magunkban és hazánk jövőjében s nincs a világon hatalom, mely törekvéseink jutalmát, szabadságunkat, jogunkat és boldogságunkat elvehesse tőlünk.

„Hadd teljesüljön az, hogy igazán
Dicső, hatalmas, nagy lehess hazám!”

Don Carlos.

O-Kanizsa, 1884. március 10.

O-Kanizsán ma három, a község jövőjére nagy befolyással bíró eseménnyel foglalkozik a közvélemény; ezek közt első helyet foglal el a tiszai révúj és a hajóhid kérdése.

O-Kanizsa első sorban termelő és földmivelő város lévén, a község képviselőtestülete jó elve mellett, hogy a város és népének akkor teszi a legjobb szolgálatot, ha a nép szorgalma és tevékenységének gyümölcsei számára minél nagyobb piacot szerez és a földmivelő nép szorgalmának megfelelő tér nyit, másodsorban pedig az ipar és kereskedelem előmozdítása által lehetővé teszi eme osztályoknak, hogy munkálkodásuk szintén meghozhasson olyan gyümölcsöket, melyek a nagy állami terhek elviselését megkönnyít-sék, e célokat vélte elérni a képviselőtestület, midőn egyrésztől állandóan ös-zekötni határozta a bánáti kiközségeket O-Kanizsával s ezáltal lehetővé tenni, hogy az ottani lakosok szükségleteiket nagy részint itt vásárolván be; vevői legyenek a termelőknek, iparosoknak és kereskedőknek; más részről az ó-kanizsai földmivelő nép tér nyerjen a Tisza tulsó partján földet venni és bérelni az ó-kanizsai árakhoz képest felénél is jóval csekélyebb árakon. Ezek voltak az indokok, a melyek a képviselő testületet vezérelték, midőn a török-kanizsai közbirtokosoktól a révjogot s a szegedi hajóhidat megvenni elhatározta; s ámbár nagy áldozatokkal és sok küzdelem után e határozatot végre is hajította; a révjog megvételét, az ideiglenes szerződés aláíratott, a végleges szerződés aláírásának s jóváhagyásának minden akadályai elhárítottak; — a hid itt van, a beállítást csupán a volt bérlővel fennálló viszonyok rendezésének kell megelőznie s ekkor 40 ezer forintot oly összeköttetésünk lesz egy hozzánk gravitáló nagy vidékkel, a mely a Tisza mindkét partjának forgalmát és vagyonosodását nagy mértékben lesz hivatva előmozdítani.

A második esemény a következő. A múlt évben már a város két főutcájának $\frac{2}{3}$ része és a hajóállomáshoz vezető út egészen elkészült, a megmaradt rész kikövezését a vállalkozó már megkezdte, s ez évben be is fejezi s ezzel előhaladásunknak megint egy nagy tényezője a jó közlekedés lesz előmozdítva; nem kevesebb mint 100 ezer forint áldozatot hozott erre a község anélkül, hogy magát adósságba verte volna; igazság nélkül, hogy a hidra szükséges 40 ezer forintot kölcsön kell vennünk éppen a kövezés miatt, de ez összeg a község kedvező anyagi helyzeténél fogva pár év alatt törlesztve lesz.

A harmadik esemény az „Ó-Kanizsai önszegélyző szövetség” cím alatt megalakult új pénzintézet. Rég érezte szükségét minden ember, de érezte különösen a szegényebb osztály, egy oly intézetnek, a hol az egyik megtakarított fillérének apró részletekben befizetése által magának könnyű szerrel tekintélyes és gyümölcsöző tőkét gyűjtessen, a hol a másik kisebb garancia mellett is magának olcsó hitelt szerezhesen, s a hol a harmadik nagyobb tőkét is lehető legnagyobb haszon mellett gyümölcsöztethesse.

Ily intézet alapítása volt célja azon keveseknek, a kik mint alapítók ez intézet felállítására nézve a mozgalmat megindították s dacára némelyek közönye, hogy ne mondjam ellentörekvése s gúnyolódásának, a mozgalom nem maradt szalmatűz, hanem az új intézet tegnap a közönség legmelegebb érdeklődése mellett megtartá alakuló közgyűlését, a melyen konstatáltatt, hogy eddigél 1699 részvény iratott alá; a melyen az alapszabályok megalkottattak s a tisztviselők, igazgató tanács és felügyelő bizottság nagy lelkesedéssel egyhangulag kikiáltattak. Igazgatóvá ifj. Tóth József, pénztárnoknak Popovits György, jogtanácsosnak Tor-day Kálmán köz- és váló-ügyvéd, titkárrá Katona Sándor és könyvezetővé Pfeifer János.

Ez utolsó névvel kénytelen vagyok megjegyezni, hogy a tudósító ur ezt a tisztességes embert a „Bácska” legutóbbi számában több társával alaptalanul megsértette, úgy állítván oda Pfeifer János, id Hoffmann József s többeket, mint egy okmányhamisító bandát, anélkül, hogy a tényállást megírta volna; — ez tudósító ur olyan eljárás, a mely legszélidebben szólva ellenkezik a tisztességgel; — ezen emberek részint ókanizsai tanítók, kiknek jó hírnevükre szükségük van, meg nem érdemelték senkitől, hogy tisztességes neveik így módon meghurcoltassanak.

Már előbb kijelenttem, hogy a beismerés mindig enyhítő körülmény; figyelmébe ajánlom ezt a tudósító urnak; s ajánlom, hogy jelentse ki:

1. Hogy az általa említett alkalommal Apáthi albiró ur által csak Pfeifer János hallgatott ki mint vádlott, a többiek pedig csak tanúképp szerepeltek.

2. Hogy a vádló id. Szerdahelyi János ur a vizsgáló bíró előtt Pfeifferre nézve is kénytelen volt kijelenteni, hogy őt nem okmányhamisítással vádolja, hanem csak azzal, hogy ő a községi választások alkal-mával hamisözvegyvasszonyi meghatalmazással szavazott.

Hogy a vád mennyiben alapos, a vizsgálat ki fogja deríteni, de hogy csak ez volt a vád, jó lesz kijelenteni a vádló ur érdekében is

Király Sándor.

Zenta, 1884. március 11-én.

Tiszai kijavított álló hidunk a napokban átadott a forgalomnak. A javítás annyira gyökeres, hogy

a régi hidból csak az alépitmény maradt meg. Bele is került nagy összeg pénzbe, de ha meggondoljuk, hogy a hidvámzedési jogot a város évi tízezer pár száz forintért adta ki, ha továbbá a szakértők véleményében — mely szerint hidunkra legalább tíz évig jelentősebb mérvben költséznünk nem kell, — feltétlen bizalmat helyeznünk szabad: akkor a városi közönségnek a kiadott nagy összeg miatti aggodalmát eloszlatva látjuk, mert a hidjövdelemből tíz év alatt, a közigazgatási alaphól kölcsönvett összeg kamataival együtt egy krajcárig meg fog térítettetni. Ha még mindezekhez hozzávesszük azon megbecsülhetlen előnyöket, melyek az állandó hidon való könnyű közlekedés által városunk iparára, kereskedelmére hárulnak: városunk közönsége lekötve érezheti magát a képviselőtestület és városi tanács irányában azon előrelátó törekvéseért, mely álló hidunk gyökeres rekonstrukcióját eredményezte.

Központi népiszkolánk építése is közelg a befejezéshez. Ez egy oly imponans, tágas s a paedagogia minden követelményeinek teljesen megfelelő épület lesz, mely messze földön ritkítani fogja párját.

A városháza kibővítése, illetőleg a mellette lévő épületek bontásához is teljes erővel hozzálátunk. Piacnépzsögünk ezen része jelenleg a romlás képét mutatja. Ha az idő kedvez, néhány hó alatt piacnépzsögünk városházi része egy egészét képező szép szimmetrikus frondá fog összeolvadni.

Az új gymnasium építéséhez is megkezdettek már az előmunkálatok Hordják serényen halomra a temérek építési anyagot. A bontáshoz akkor fognak hozzálátni, midőn a központi népiszkola teljesen készen lesz.

Grundbeek vállalkozó téglaégető körkemencéjének hatalmas kéménye is füstölög már. Ez a colossalis alkotmány fogja a csárdai ut kikövezéséhez szükséges nagy mennyiségű kongó-téglát gyártani. Épít ennek közelében Goldstein Zsigmond helybeli vállalkozó is körkemencét. A városi közönség a concurrentiát helyesli azon talán nem éppen alaptalan reményben, hogy nálunk is végre valahára az építkezés olesőbb leend.

A tisztai felső rakpart kiépítése ügyében is megindult az érdekelt felek részéről a mozgalom. Ezen ügyben beadott kérvény a csütörtöki közgyűlésen fog tárgyalatni. A kérvény kedvező elintézése a város anyagi érdeke tekintetéből is felelt kívánatos.

Ezekről a dicséretes dolgokról kívántam ez alkalommal megemlékezni.

Említés nélkül nem hagyhatom még, hogy Zentán 1884. március 7-én világraszóló esuda történt.

E napon ugyanis városi rendkívüli közgyűlés tartott s dacára a rengeteg tárgysorozatnak a tárgyalás folyamata alatt semmi scandalum sem történt.

A határozatok legnagyobb része egyhangulag hoztattak, azt említenem sem kell, hogy a hozott határozatoknál a tanács javaslata volt irányadó.

Egyik nevezetes pontja volt a közgyűlésnek Bergl Gyula v. képviselő ajánlata a hidvámzedési jog bérbeadására vonatkozólag.

Nevezett ajánlattevő ugyanis a Krahl Mórral 3 évre kötött bérbeadási szerződést megsemmisíteni kívánta azon az alapon, hogy ő először az árverésen jelen nem lehetett, másodsorú kész a 10,209 ft évi bérösszeget évenként 500 forinttal, tehát 3 év alatt 1500 forinttal megtoldani. — Az ajánlat első látszatra a városra nézve kecségetőnek mutatkozik, más oldalról azonban annak elfogadása egyenes lábbal tiprása lett volna egy oly aktusnak, melynél a törvény és szabályok minden követelményének elég tétetett. Ki is mutatta ezt a tanács egy oly javaslatban, melynek nagyszerű indokolása még a legkonokabb ellenzők is meggyőzhette arról, hogy a tanács minden eljárásában a törvényességet és lelkiismeretességet a legszigorubban szem elő tartja. — A tanács javaslatát a közgyűlés helyeslések között egyhangulag magáévá tette.

Ugyanezen a közgyűlésen betöltettek a megüresedett közig. tanácsnoki és belbiztosi, nemkülönben az újonnan rendszeresített alkaptányi, fogalmazói és adó-tisztai állomások. Közig. tanácsnok lett Kalmár Antal árvaszéki ülnök, kapitánysági-fogalmazó ifj. Komáromy Béla, belbiztos Tóth József, mindhárom egyhangulag; szótöbbséggel megválasztottak: Bán Lajos alkaptányinak, Blázsovits Mihály adó-tisztnek. A megválasztott új tisztviselők a közgyűlés folyamata alatt a hivatalos esküt is letették.

Ezek voltak a március 7-iki minta közgyűlésünknek nevezetesebb tárgyai.

A március 13-án tartandó rendező közgyűlésünk lefolyását jövő levelemben fogom leírni.

A vegyesajkú községek lakóiról a Tiszaparton.

Legyen jelen cikkem akár társadalmilag politikai, akár pedig politikailag társadalmi, most hogy a politikát is keretébe vette, annak hasábjain is világot láthat.

Ha, a vegyesajkú községek lakóiról beszélve, ez irányban fontosnak vélt észlálásomat előbb közzé teszem vala, úgy a törvényhatósági választások zajában szavam, mint a pusztában kiáltozó elhangzott volna anélkül, hogy a lapunk olvasó közönség részéről nagyobb méltatásban részesült volna, pedig hát ezen kérdés vitatása poliglott államunkban, különösen politikailag — társadalmi szempontból nagyon is kívánatos. — Kétszer kívánatos azonban most az országgyűlési képviselő választások előtt.

Szélében beszélük — különösen ha valaki igaz honfűdnek akar látszatni — hogy a nemzetiségek elégedetlenek, hogy az ország megromlásán dolgoznak, hogy nem hű hazafiak és több effélé, pedig hát ebből, legalább a mi vidékünkön egy szó sem igaz.

És ha ez másutt igaz, hogy való, úgy az ok egyszerűen az, hogy ott azon a vidéken, valami nyughatatlan izgató verte fel tanyáját, mert hogy a nép zöme, ha nincs közöttük izgató nyugodtan él egymás mellett; arra megtanított engem a sok évi tapasztalat. — Sőt többet mondok, nemcsak, hogy nyugodtan és szépen megvannak egymás mellett, hanem a tiszta és őszinte szív sugalta paritást is mindenben megtudják tartani.

Vagy nem-e a paritás, nem-e az egyenlőség jele az? ha a vegyes, magyar és szerb ajkú községekben

az elüljáróság; a paritásnak szigorú szem előtt tartása mellett választatik és ha az üresedésbe jött helyek mindig az ugyanazon nemzetiséghez tartozókat töltenek be, no ha sok esetben a saját nemzetiségét tehetnek az elüljárói székbe anélkül, hogy vétena az osztó igazság ellen, de hisz a nép együtt él és így nem akarja a régi szokásból származó jogokat csorbítani és az ezek alapján fennálló régi jó összetartást lazítani; vagy nem-e a barátság, nem-e a testvériség jele-e az? ha a nép zöme, nem ismerve vallás- és nemzetiség különbséget, oly szoros baráti kötelékkel fűződik egymáshoz, hogy sokszor a legközelebbi rokon sem oly kedves, mint a más fajbeli szomszéd; — vagy nem-e az egyetértés jele az? midőn a magyar, a szerb szvecsárra (védészent) vagy viszont a magyar a magyar névpapra minden hivatogást nélkül ellátogat és ott oly jól érzi magát, oly szívélyesen fogadjatik és megvendégtetik, hogy a legtöbb esetben a legpéldásabb egyetértésben anélkül, hogy csak egy árva szóval is bántották volna egyik a másiknak faji eredetét, illetőleg nemzetiségét, származását vagy vallását, csak a reggeli órákban válnak el egymástól, azon becsületbeli ígéret mellett, hogy a legközelebbi alkalommal, most már a megvendégeit várja a szives gazdát vizsonzásra.

Vagy menjünk tovább, hisz csaknem kiapadhatatlanok lennének a példázgatásban, nem-e a felvilágosodásra mutat az? és e részben a sok magasabb osztálybeli példát vehetn-e a néptől, hogy az egyszerű községi kiküldetéseknek is a paritás elvét a legszigorubban megtartják; — vagy nem-e az egymás vallása iránti tisztetlet tanúsítja az? ha a szerb a róm. kath. és viszont a magyar a g. k. egyházra hagyományoz, és még számtalan ilyen nemes vonás indokolja abbéli fennebb előhozott állításunkat, hogy a népek, ha nincsenek közöttük izgatók, szépen megvannak egymás mellett.

No de az izgatók fénye és világossága is gyorsan eltűnt, mint a methetörök, és életük rövid volt, mint a tiszavirág. — Sehogy sem áll tehát azon, hazafiaknak látszó kiabálása, a kik folyton azt hangoztatják, hogy ily megamott a nemzetiségek részéről nem 'om milyen veszély fenyeget, mert hisz a nép maga, i mételve és százszor mondom, oly szépen élfer egymással, hogy az, a ki a lapokat olvassa, de azokra nem figyelve, vagy azok által magát inficiálna nem engedve a nép közé vegyül, szinte bámulattal veszi észre a nép zöme közötti szép egyetértést és emberbaráti gyönyörű együttélést, ha pedig talán valami egyenetlenség kitor közöttük, az csakis, az egyes izgatók által itt-ott elvetett magán gyümölcse, mely gyümölcs, ha idejekorán eltávolítatik, a gonosz és roszelelkű magvető, azonnal rothadásnak indul.

Az elvitázhatatlan élet igazság, hogy azon népek, a melyek nem vegyülnek és assimiláció útján az idegen fajokat magukhoz édesgetni nem képesek, előbb utóbb a pusztulásnak néznek eléje; fajunkat leginkább az tartotta fenn a népek harcaiban, hogy szabadságunkat a hozzánk menedéket keresni jövő idegen népekkel megosztottuk és ezen igazságos tényünk által azokat elválaszthatatlan kapcsolással összefűztük.

Hogy pedig ez áll, arról meggyőződést szerezhet magának mindenki, a ki a nép közé vegyülve, mint egyszerű szemlélő a népek egymás közötti társadalmi életét teszi vizsgálódása tárgyául és nem lesz az egyszerű szemlélőből egyuttal izgató is.

Nekem van e részben, mint a ki a néppel minden- nap érintkezem, bő tapasztalatom és higyeje el az olvasó, ha a vegyesajkú községekben a társadalmi élet a nép között mindenütt olyan mint nálunk, akkor a haza szent nevét minduntalan nyelvükön hordó lármás hazafiak, kiabálásaikkal több kárt okoznak a hazának mint hasznot.

Gazdasági közlemények.

Rovatvezető: Bombay Deszö.

Valami az állatok gondozásáról.

Igen találóan írja egyik jeles gazda, hogy biztosan következtethetünk az állat állapotára ruhája, vagyis szőre és bőre minőségéről. Az állatok szép, fénylő s a testhez simuló szőre rendszeren biztos jele az egészséges állapotnak. Ellenkezőleg a fénytelen, bolyhos szőr, nem ritkán betegségre mutat.

Az állat szőre rendszeren tartható, gondos, naponként való tisztogatás által a bőrön nagymennyiségű tisztátalanság tanyáz, a mely részben magából a bőrből képződik és a kipárolgó anyagok hátramaradó része. Mindezen piszok, szorgalmas tisztogatás, kefézés által eltávolítandó. De a tisztogatás nem csak mint olyan van hatással az állatra, de elősegíti a bőr elválasztó tevékenységét és ez által is nagy mértékben van befolyással az állat egészségére.

A tisztogatás jótékony befolyását az állati egészségre már az ó-korban ismerték. Columella, a tudós és gyakorlati római gazdasági író, a mezőgazdaságról írt munkájában így szól a marhaápolásról: „Gyakran jobb a marhát megcsutakolni, mint a gyomrát sok takarmánnyal megtölteni.“ Az angolok, a mi mestereink a marhatenyésztésben sokat tartanak a bőr tisztogatására. Tőlük ered a közmondás: „Egy jó csutakolás felér egy fél etetéssel.“

Alig hiszem, hogy volna gazda, ki ne tudná, milyen fontos az állatok tisztogatása; mégis, ha gazdáink istállóiban körülnézünk, e tekintben még megnéknben is, a hol az állattenyésztés az ország többi megyéibe viszonyítva, virágoznak mondható — sokfelé még nagy hanyagságot találhatunk. A lovat még néha-napján megvakargatják, de a tehének, marhák csak sátoros ünnepeken ismerkednek meg a vakaró és csutakkal; rendszeren minden marha oldalán fél másza gané ékeskedik. A disznók tisztogatásáról meg éppen szó sincs, sőt sokan azon véleményben vannak, a disznó csak úgy érzi jó magát, ha fülig kastos; pedig egy állat sem hálálja meg jobban a tisztogatást, fürdetést, mint a disznó.

Az állat bőre tele van piszokkal, mely részint a bőr válmánya, részint úgy rakódik oda por és takarmányhulladék alakjában, ha e piszok nem távolítatik el gondosan: a különféle állati paraziták, tetvek tanyát űnek ott, de másrésztől a piszok által

bedugult bőr-porusokon át a kipárolgás hiányos levén, még jobb takarmányozás mellett is, az állat rossz hűsban van. Tisztogassuk tehát barmainkat szorgalmasan, hogy megóvjuk azokat az élősdiektől és számos egyéb bajtól.

A kínaiak és a tej.

A kínaiakat — eltekintve a cserebogár — és patkány-féle csemegék iránt való előszeretetőket — jellemzi spiciálitás dolgában az, hogy a legnagyobb mértékben elítélik azokat, akik a tejet mint tápszert használják. E tény legjobban bizonyítja az alább irt hivatalos közlemény, ami mostában jelent meg nyilvánossá tétel végett egy angol-kínai lapban, a „Foo-Chew Herald“-ban. A nevezett közlemény a legemertelenebb szokásnak nevezi a tehéntejet étek gyanánt használni; szóról-szóra így hangzik:

„A legszigorubban megtiltik a tehéntej élvezete.“ Az embernek nem szabad az állatokat oly eszköznek tekinteni, melyeket csupán azért teremtett a „Nap,“ hogy a mi étvágyunk legyen kielégítve. Minden állat közt a tehén a legérdemesebb és leghasznosabb. Azon emberek, akik a humanitás és állatvilág közt különbséget tudnak tenni: rosszabbak a legrosszabbnál. Azok, akik a tejet elárusítják: elméjük ködös állapotából eredő kapzsiságokról tesznek bizonyosságot; a kik azon célból élvezik a tejet, hogy testi erejüket gyarapítsák: ostoba meggyőződésüket nyilvánítják. Az emberek gyermekeket nemzenek; míg a gyermekek kicsinyek az anyok emlőjéből szivott tejjel táplálkoznak. Eppen így van ez az állatoknál. Ha mi önző céljainkra elhasználjuk a tehén tejét, a borju élote kockázatva van; és áltálal eltelik keserűséggel és az emberek iránt való gyűlölséggel a tehén és borju szíve. Ha az állatok beszélni tudnának, bizonyosan szót emelnének az ember eme önkénye ellen. de így hallgaton szívükbe zárják keserűket. Ha pedig gyógyszerre van szükségünk, felesleg éppen a tejhez fordulunk, a nagy világban számtalan szer van, ami azt pótolhatja. . . . .

Azok, akik oly helyzetben vannak, hogy a fenébb közlötöket, oly egyénekkel is tudatják, kiknek a mondott igazságokról nincs tudomásuk: számíthatnak rá, hogy meglesznek áldva, s az áldás kiterjed gyermekeikre, unokáikra is.“

Mennyire illik a szentimentalizmus a barbarizmussal határos elnyomáshoz, melyben a mennyei birodalom alsóbb osztályu lakói részesülnek!

A kritikusoknak.

Rajta bírák, hozzatok föl Minden csunyat, minden rosszat! Mit csak irigy tudománytok, Bölcseségetek reám foghat.

Az életről nincs fogalmam, Agyam üres, nincsen eszmém, Hevülésem szalmatűz csak . . . — Megnyugvással veszem ezt én.

Gunyoljátok érzeményim, Mik szivemben fakadoznak . . . S mondjátok, hogy dudva, kóró, Hídeg ábránd akad ott csak.

S hogy aggódom, ha a porban A halállal küzd a féreg, S hogy örülök, ha bizton van — Azt ti észre ne vegyétek!

Hogy sohajtok a — sohajra, Árva könnyre könny hogy éget; Hogy szeretném letörülni — Azt ti számba ne vegyétek!

Hogy lángolok honom üdvén, S ajkamou hogy zendül átok; Ha csüggedni kezd a lélek — Ne nézzétek, ne halljátok!

Hogy miért foly szivem vére, Mi az, mi rajt sebet vágott; Gyáva sírás, szent fájdalom — — Azt minek is bolygatnátok?

Rajta bírák fogjatok rám: Minden csunyat, minden rosszat! S szánjatok, ha — vádatokra Érző szivem — sirba roskad!

Völgyi Gusztáv.

Pattantyúk.

Bál után:

„Ugy-e Mimikén, mégis csak igaz, mit a papa bál előtt neked ígért: hogy te leszel a „Zeitung“-ban bálkirálynéknak kikiáltva?“

„Igaz mama, . . . de . . . a „Zeitung“ csak a ruhá-m derekát emlegeti; meg aztán a Maxl is mindig csak a tunikám állását dírsérte.“

Egy fiatal ur a mosónéjával varratott hat ki-mondhatatlan alsó fehér ruhát.

Próba után csudálkozva kérdi az uracs, hogy hát kire szabták ezeket? Mert se lépése se hossza nem ő rá van mérve.

A naiv kis lány, aki haza szállította az új holmit, nem is késett az őszinte felvilágosítással:

— Azelőtt, mikor nálunk volt a szennyes, nagyon rosszul álltak az alsó nadrágok édes apámon; hát azért most édes anyám az újakat órá szabta.

KRONDORFI
Savanyú-Kút
STEFANIA
Koronaherceg-nő
forrás.
Trieszt, 1882
anyai érem.

FALCONE GUSZTÁV
Főraktár:
Fűszerkereskedésében Zomborban.

MATTONI-féle
BUDAI KIRÁLY
KESERŰFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás,
Szt. István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás

Mattoni és Wille, Budapest.
Kapható minden gyógyszerárban és ásványvíz-
kereskedésben.

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNAR ISTVAN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

286. sz.
1884.

Pályázat.

Alólírott községben egy alkalmas és ére-
lyes végrehajtó 40 frtnyi havi fizetés mellett
azonnal alkalmaztatnék. Mellé minden szükséges
esetben kellő karhatalom adatni fog.

Főfeltételek azok: hogy iszákos ne legyen
és a szerb nyelvet értse.

Ajánlkozás, akár személyesen, akár saját-
kezűleg irt folyamodványban, a községi előljá-
ráságnál teendő.

Mosorinban, 1884. évi március hó 10-én.

Eremics Milan,
közs. jegyző.

Suzics Demeter,
bíró.

Ideli valódi

virág- és füzetek magvak

a legkiválóbb fajokban és legjobb minőségben kaphatók Zomborban

FALCONE GUSZTÁV
kereskedésében.

Uri- és gyermekkalap-raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy az eddig évek hosszú
során át fennálló s az egész megyében jól ismert

férfi- és női cipő-raktáromat

egy uri- és gyermekkalap-raktárral

kibővítettem.

A midőn eddigi b. bizalmát továbbra is kikérem, egyszersmind kérem nagybecsű fi-
gyelmét ezen újabb üzletágra is kiterjeszteni, s ebbeli szükségletét nálam beszerezni, annyival
inkább, mert raktáromon a legnagyobb készlet s választék áll rendelkezésre, olcsó, pontos s
szolid kiszolgálás mellett.

Zombor, 1884. március hóban.

Tisztelettel
Holländer József ut.

10-2

Árlejtési hirdetmény.

Ó-Becse mezővárosa képviselői testületének 1884. évi február hó 12-én 9. számú ha-
tározata értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a terv szerinti kőburkolatnak elkészítését ár-
lejtés útján folyó évi április hó 3-án délelőtti 9 órakor a városháza nagytermében ki-
fogja adni

A kikövezendő területekből:
13656 15 m² trahit kocka kőburkolat.
1669135 m² homokágyas hasított kőburkolat szabári (mohácsi kőből).
2683 m² lehengerezett kavicsolás.
560 m szegélyezés trahit szegély kövekből.
Ezen kövezésnél még:
11652 46 m³ földmunka és
329268 m² földplánium elkészítése és 3590 frt 59 krban előirányzott csatorna építés
van összeköve, mely munkák összesen 152155 frt 66 krban vannak előirányozva.

Ezen kövezés két év alatt illetőleg 1885. év végéig tökéletesen elkészítendő. A
munkadíjból vállalkozónak 1884. évben 50000 frt, 1885. évben 37000 frt, a hátralevő vállalati
összeg 1886. és 1887. években, mindig november hó 1-ső napján egyenlő részletekben kamat
nélkül bélyegzett nyugtára ki fog fizetett.

Azon esetre ha Ó-Becse mezővárosa a tervezett kövezésen kívül még más kövezést
20000 frt erejéig készíttetni elhatározná, köteles vállalkozó az árlejtés eredménye szerint azt
teljesíteni, de a munkadíj azért a két utolsó évi részlet fizetéssel együtt, kamat nélkül fog a
város által törlesztetni.

A versenytárgyalás írás és szóbeli lesz. Az írásbeli ajánlatban tartozik versenyző az
elengedést % szóval és számmal pontosan kiintetni és abban beismerni, hogy az árlejtési
feltételeket teljesen ismeri és hogy magát azoknak aláveti.

Vállalkozni csak az összes munkára lehet.

A szóbeli árlejtés minden munkanemre külön-külön fog megejtetni, az eredménye ki-
számíthatni és összehasonlíthatni. Az ajánlatok elfogadása iránt a rögtön összehívandó képvil-
selői közgyűlés a kövezési bizottság előterjesztése folytán fog határozni, a végleges jóváha-
gyása a megyei törvényhatósági határozattól függ.

Minden árlejtézőnek szabadságában álland a költségvetésben megnevezett kőneme-
ken kívül más ugyanoly minőségű kövekkel is pályázni, köteles azonban saját pecsétjével el-
látott és a termelési bányá pontos megjelölése mellett minta köveket a verseny tárgyalás
előtt a bizottságnak bemutatni Ó-Becse m. városa 5500 m³ homokot beszerzett, melyet vállal-
kozó a beszerzési áron tartozik átvenni, a csatornázáshoz szükséges téglát a város sajátjából
szállítja.

Az írásbeli ajánlatok a szóbeli árlejtés megkezdése előtt beadhatók, de felbontásuk
előtt vissza nem vehetők lesznek

Ezen munkára vonatkozó összes műszaki iratok, okmányok és feltételek f. évi március
hó 20-ától a jegyzői irodában betekintheők lesznek.

Minden árlejtéző vagy ajánlatot tevő köteles 7500 frtot bánatpénzül az árlejtés meg-
kezdése előtt óvadékképes állampapírokban, vagy nem névre szóló takarékpénztári könyvec-
sékben letenni.

Kelt Ó-Becsen, 1884. március 10-én.

Zavisits István,
jegyző.

Horváth,
h. bíró.

3-1

Siketnéma, 7—10 éves gyermekek
alapos oktatást

nyernek az elemi tantárgyakban: írás, olvasás
és beszélésben; német vagy magyar nyelvben

Resch Miklós községi tanítónál Apa-
tinban.

Vidéki gyermekek ugyanott teljes
eltartást kaphatnak.

406. szám.
ex 1884.

Pályázati hirdetmény.

Szántova községében üresedésben levő községi
szülészői állomásra ezennel pályázat nyitattik, s a
választás megejtésére határidőül f. évi március hó
16-ik napjának d. u. 3 órája Szántova községéhez
kötöztetik.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy az 1876.
évi XIV. t. c. 51. § értelmében oklevéllel és a ma-
gyar nyelven kívül a helyben divó dalmát nyelv tu-
dását igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványai
kat a választást megelőző napig a község előljárá-
sánál nyújtsák be.

Ezen állomás következő javadalmazással van
egybekötve:

a) évi készpénz-fizetés . . . . . 50 frt — kr.
b) minden egyes szülési esetenél nyújtott
segély után . . . . . — frt 60 kr.
Szántován, 1884. március 2-án.

Paul
jegyző.

Periskity Gergő
bíró.

3-3

1141. sz.

Árverési hirdetmény.

A zombori m. kir. jószágigazgatóság részéről
ezennel közhírré tétetik, miszerint az ó-szivaci kinc-
tári vendéglő- és koresmáltatási-jog a szerződés alá-
írása napjától 1888. évi december hó végéig terjedő
időre évi 4668 frtnyi, továbbá az új-szivaci koresmál-
tatási-jog szintén a szerződés aláírása napjától 1888.
évi december végéig terjedő bértartamra évi 1723 frt
kikiáltási ár mellett

**Zomborban, a m. kir. jószágigaz-
gatóságnál f. év március hó 21-én**
d. e. 9 órakor

zárt írásbeli tárgyalás útján fog bérbé adatni.

A 10% bánatpénzzel és 50 kros bélyegjeggyel
ellátott írásos ajánlatok melyekben a megajánlott ösz-
szeg számokkal és betűkkel érthetően kiirandó, továbbá
kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és
azok minden pontjának magát feltétlenül aláveti a
fent kitézett napig és óráig a zombori m. kir. jószág-
igazgatóságnál vagy az árverési bizottságnál adha-
tók be.

A feltételek a zombori m. kir. jószágigazgatóság-
nál a hivatalos órák alatt bármikor megtekintheők.

Elkésztett vagy utóajánlatok figyelembe nem vé-
tetnek és azok alapján, ha fenttartatnak is, új árverés
kiiratni nem fog.

Zombor, 1884. évi március hó 7-én.

A m. kir. jószágigazgatóság.

2-2